

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 22.3.2019

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

Lehdistötilaisuus 22.3.2019

- Euroopan finanssisektorin riskit
- Suomen finanssisektorin tila ja riskit
- Brexitin vaikutukset suomalaiseen finanssisektoriin
- Pikavippien valvontaa esitetty Finanssivalvonnalle
- Ajankohtaista rahanpesun estämisestä
- Kysymyksiä ja keskustelua

Euroopan finanssisektorin riskit

Euroopan finanssisektorin riskit kohonneella tasolla

- Merkittävimmät EU:n rahoitusvakautta uhkaavat riskit:

Liiallinen riskinotto ja riskihinnoittelun äkillinen muutos

Pankkien, vakuutusyhtiöiden ja eläkerahastojen kannattavuuden ja taseiden heikkoudet

Korkea velkaantuneisuus ja mahdolliset velanhoito-ongelmat julkisella ja yksityisellä sektorilla

Varjopankkisektorin haavoittuvuudet ja niiden mahdollinen leviäminen muuhun finanssisektoriin

Korkea systeeminen riski

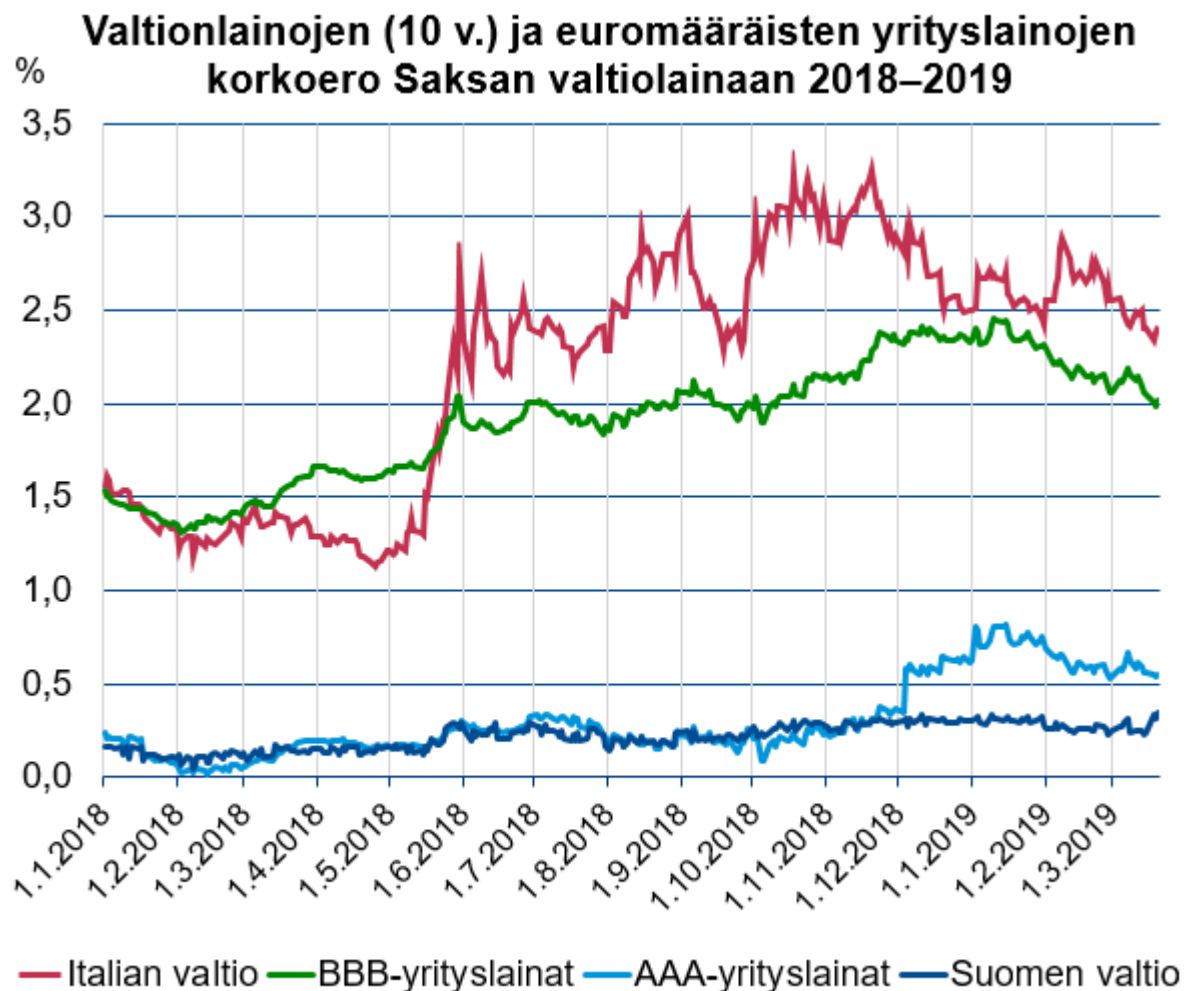
Keskitason systeeminen riski

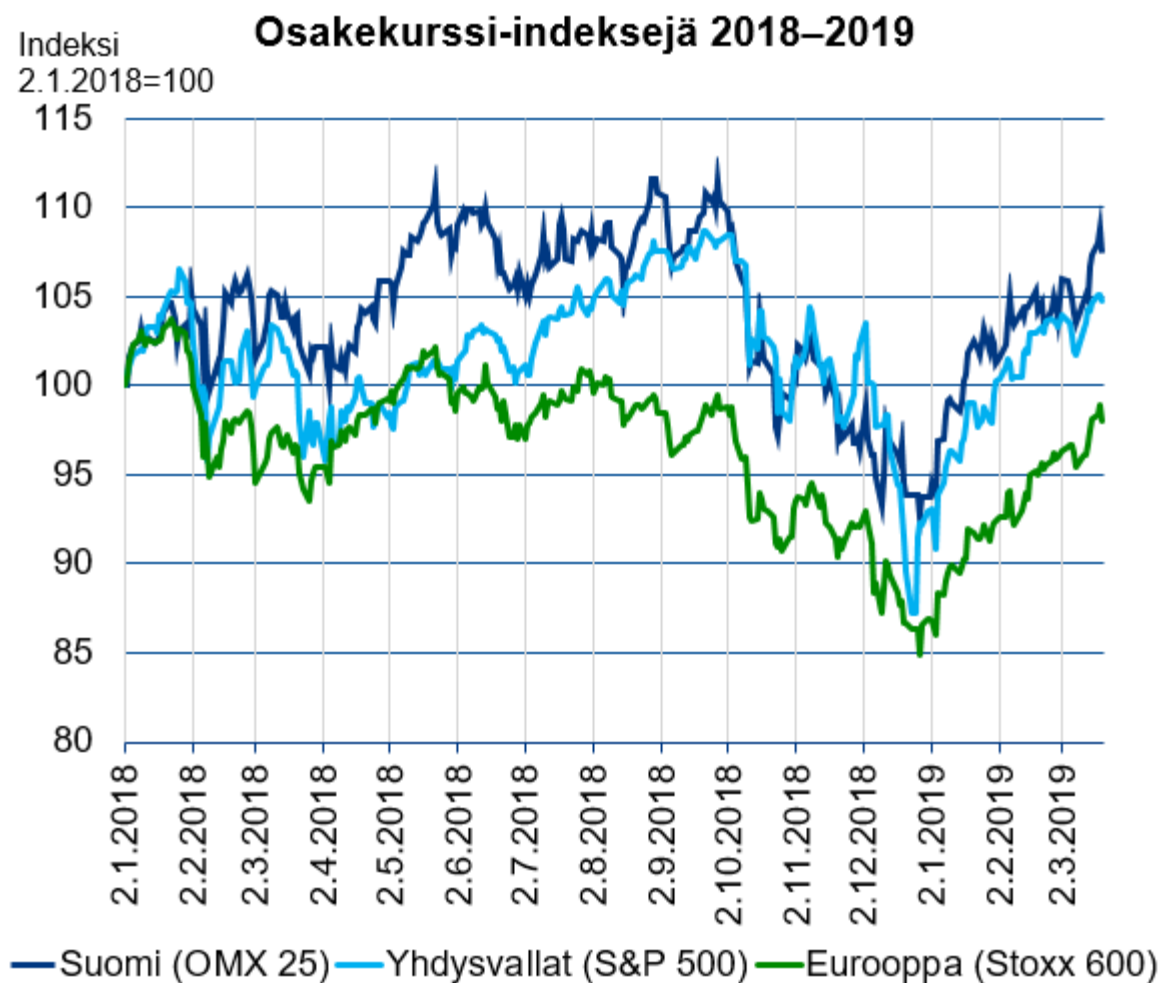
Mahdollinen systeeminen riski

Korkoerot ja korot viimeaikoina laskeneet, osakekurssit toipuneet 2019 aikana

Lähde: Macrobond ja Reuters/Merrill Lynch, päivähavaintoja, viimeinen havainto 20.3.2019

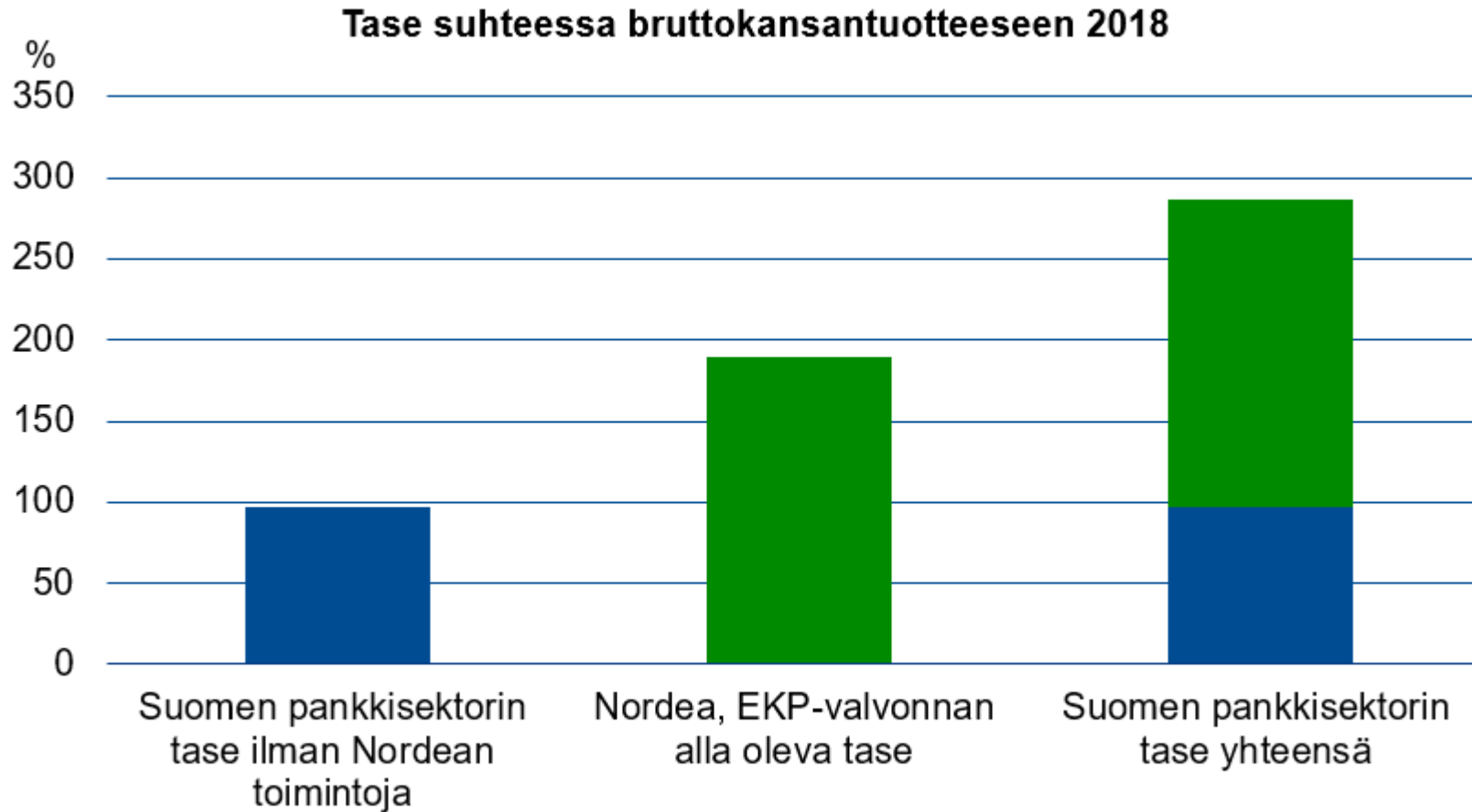

Lähde: Macrobond, päivähavaintoja, viimeinen havainto 20.3.2019

Suomen finanssisektorin tila ja riskit

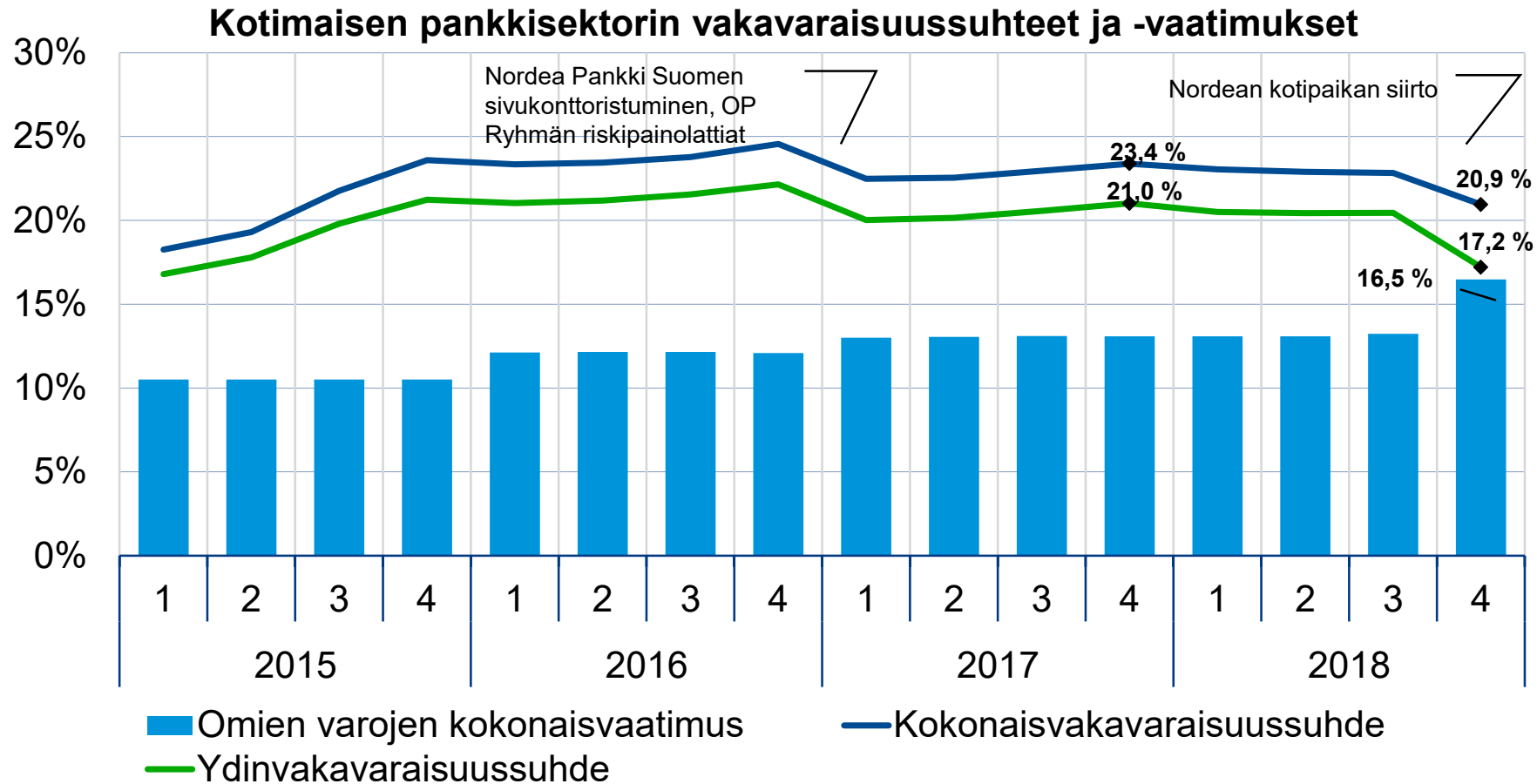

Suomen pankkisektorin rakenne

Lähteet: Finanssivalvonta; tase vuoden 2018 lopussa, Tilastokeskus; nimellinen bruttokansantuote 2018

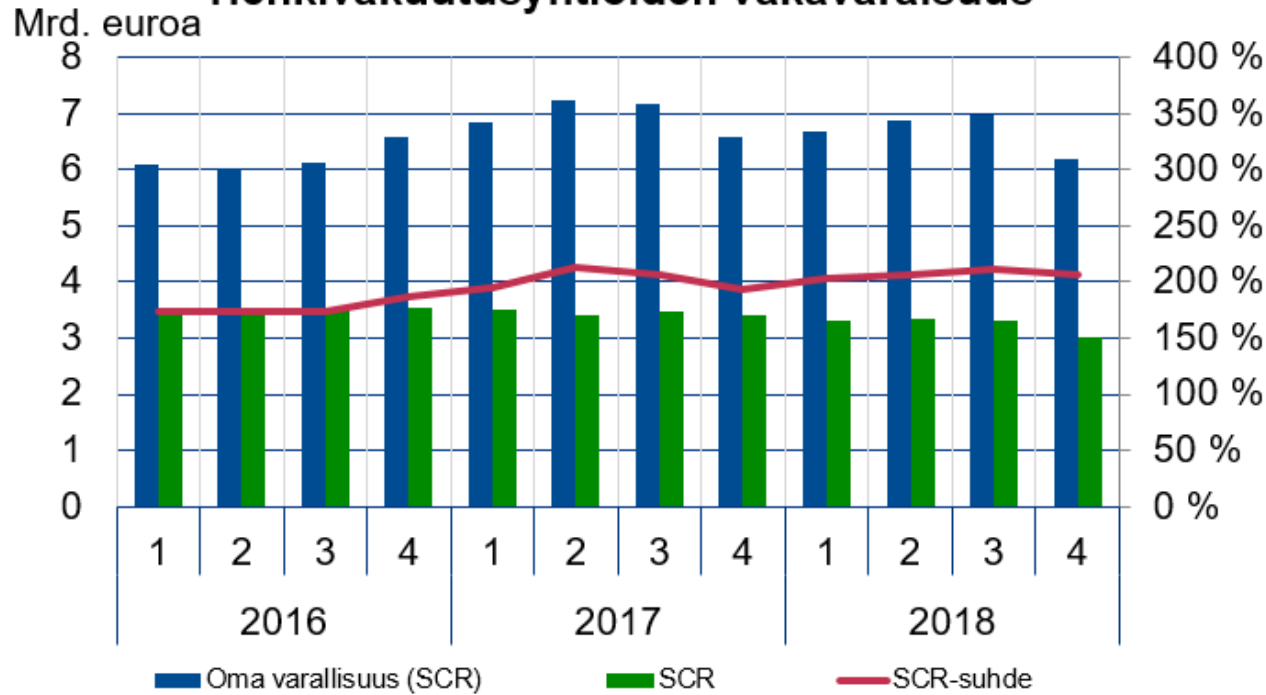
Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet heikkenivät Nordean johdosta

Lähde: Finanssivalvonta

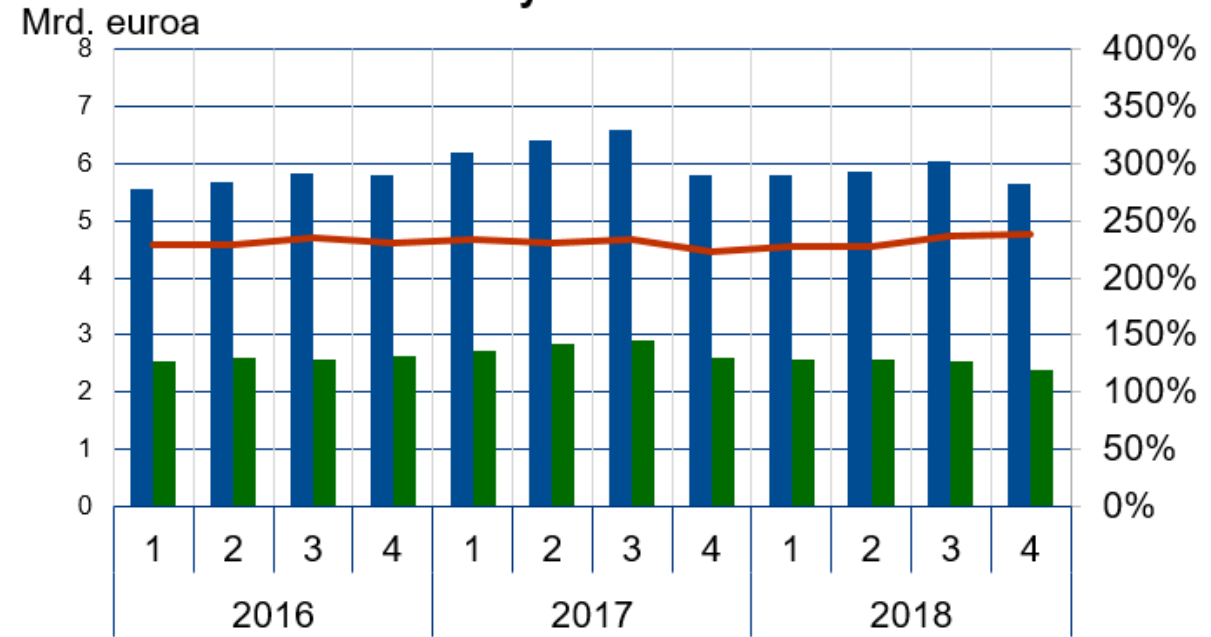
Henki- ja vahinkovakuutussektorien vakavaraisuussuhde vahvistui osakekurssien laskusta huolimatta

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

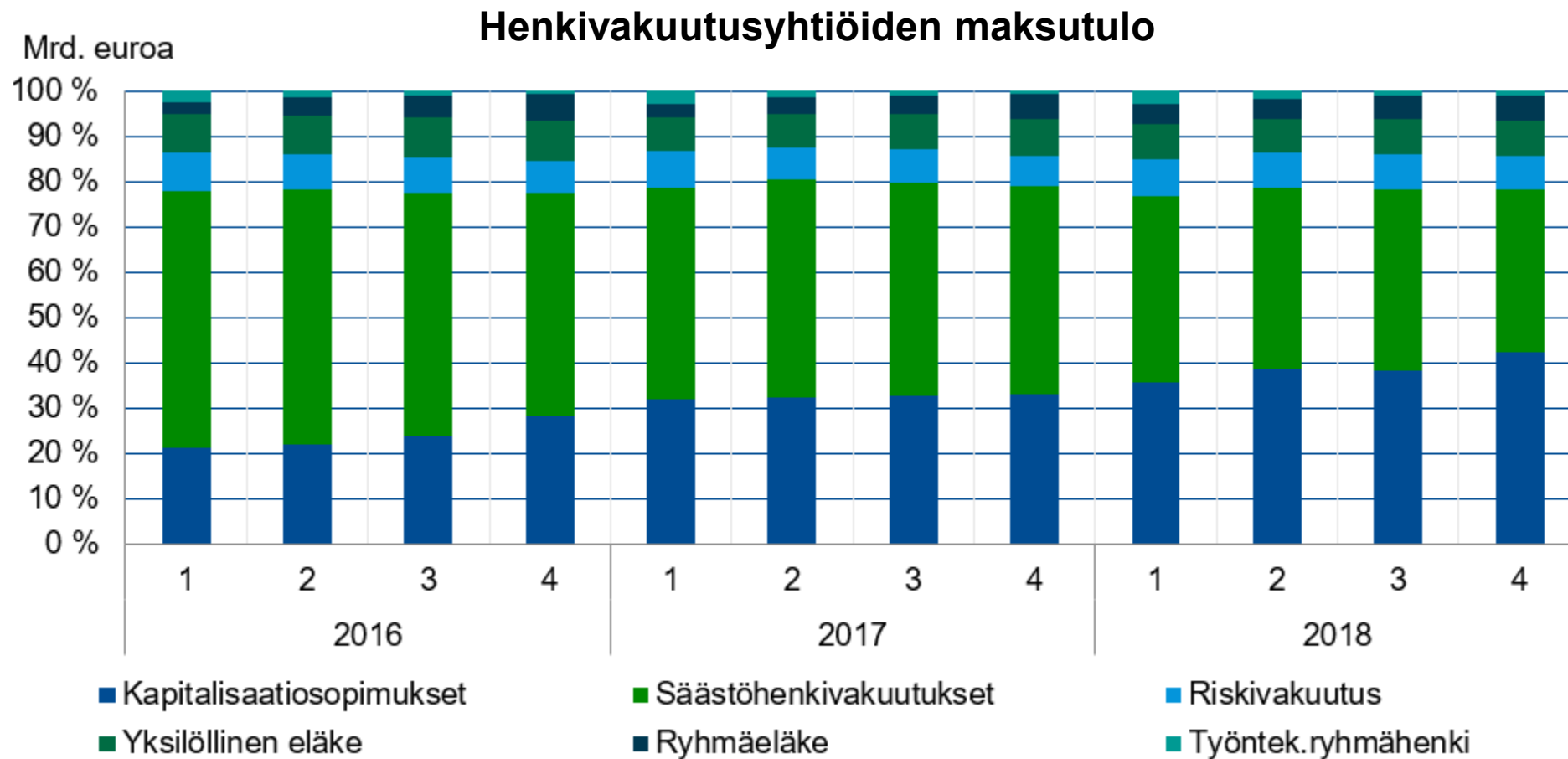

If sisältyy 30.9.2017 asti

■ Oma varallisuus (SCR) ■ SCR — SCR-suhde, vertailukelpoinen (ilman Ifiä)

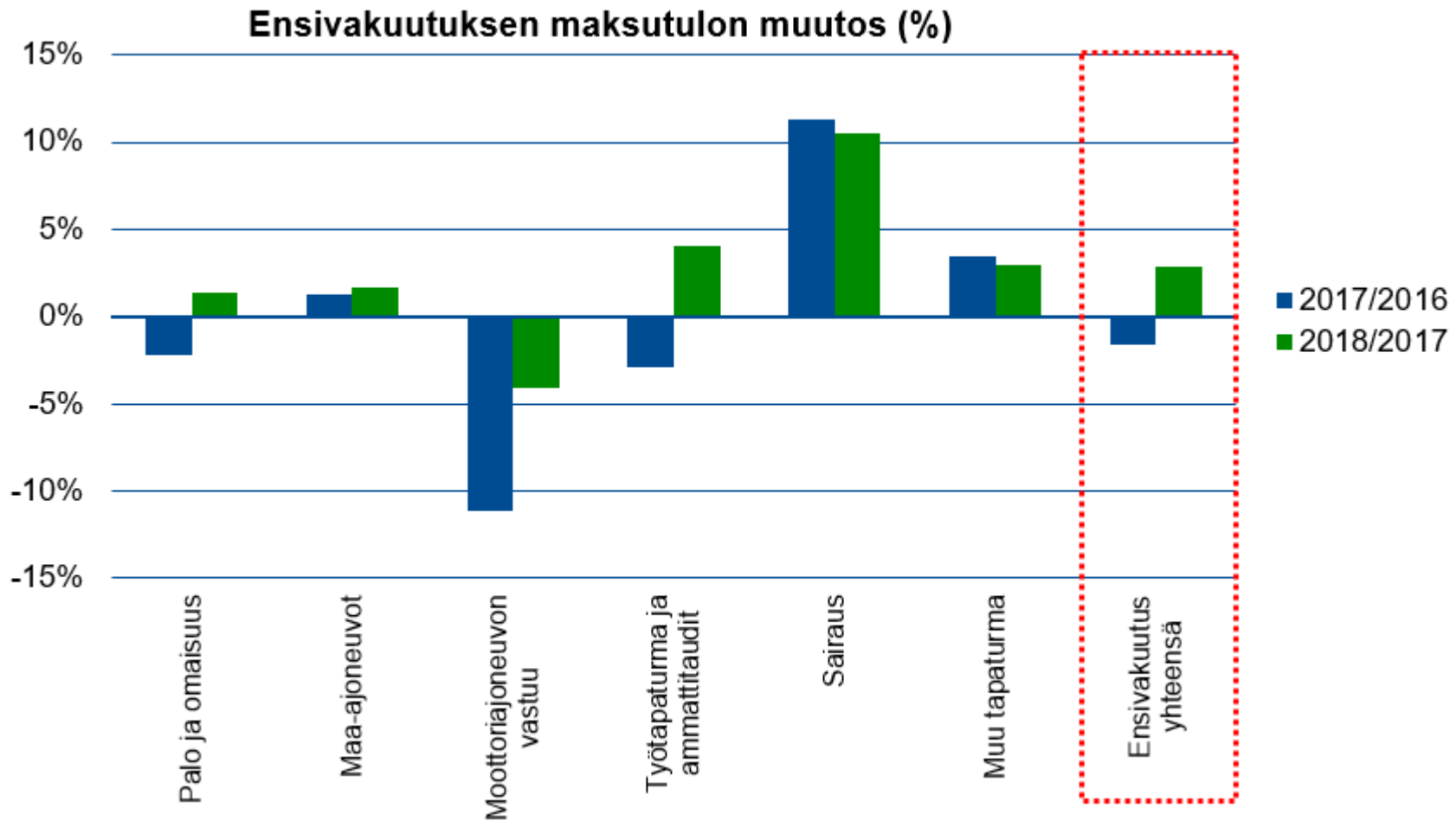
Lähde: Finanssivalvonta

Henkivakuutussektorilla kapitalisaatiosopimukset nousivat suurimmaksi vakuutustuotteeksi

Lähde: Finanssivalvonta

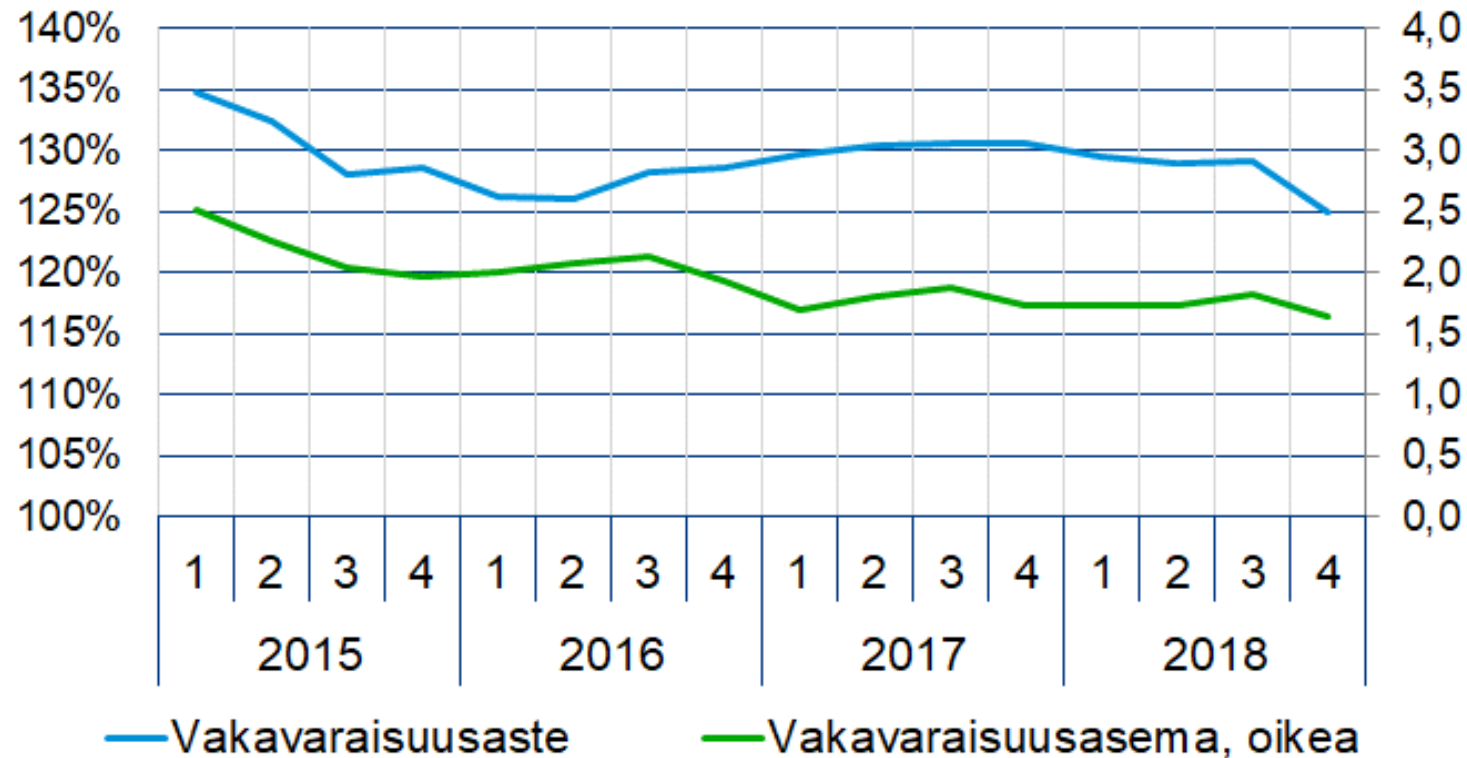
Vahinkovakuutusyhtiöiden maksutulo kääntyi kasvuun

Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkesektorin vakavaraisuus heikkeni sijoitustuottojen heikkenemisen myötä

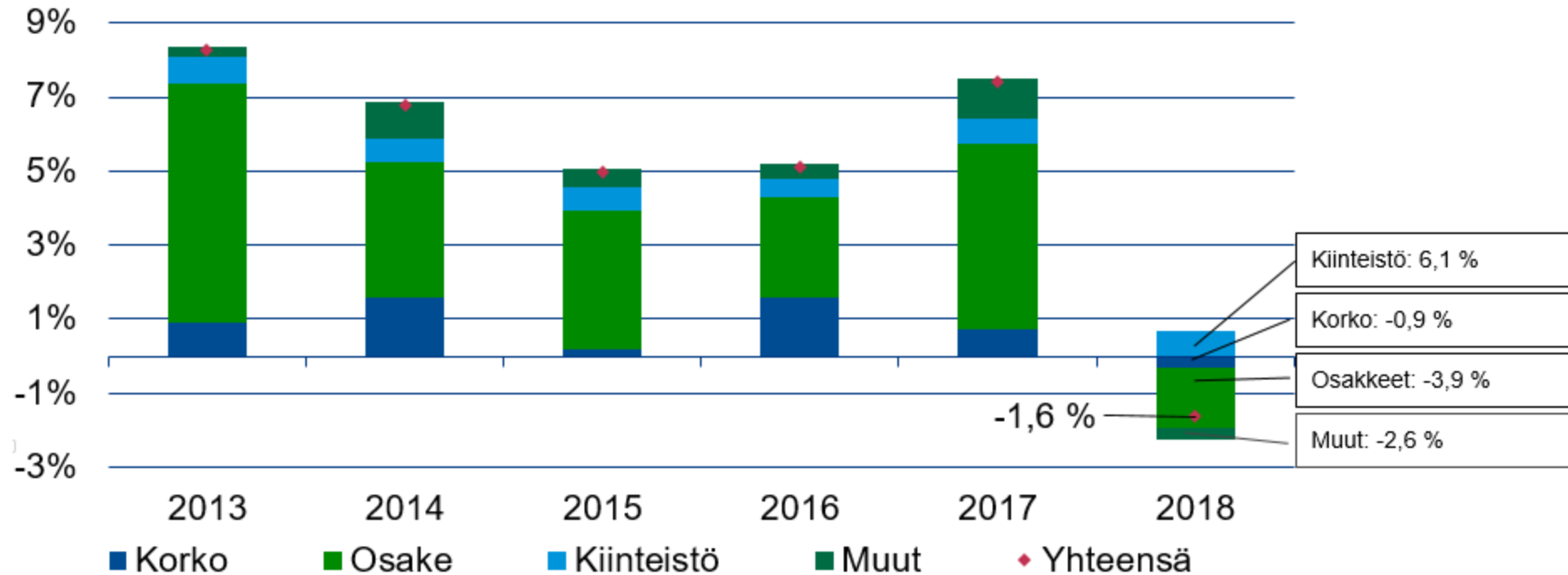
Työeläkelaitosten vakavaraisuuden kehitys

Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkesektorin vakavaraisuus heikkeni sijoitustuottojen heikkenemisen myötä

Sijoitusten kokonaistuotto, sijoitusluokan osuus kokonaistuotosta sekä 2018 sijoitusluokkakohtainen tuotto

Lähde: Finanssivalvonta.

Brexitin vaikutukset Suomen finanssisektoriin

Brexitin vaikutukset – tausta

- Brexit on taloudellisesti suuri muutos, joka koskee niin Britanniaa kuin EU:takin.
- Brexitin taloudellisia vaikutuksia on arvioitu laajalti.
 - Vaikutukset ovat merkittävimmät Britannialle itselleen.
 - EU27:stä vaikutukset ovat suurimmat maille, joiden taloudelliset suhteet Britannian kanssa ovat syvimmit.
 - Arviot taloudellisista vaikutuksista riippuvat olennaisesti Brexitin muodosta.
 - Taloudellisia vaikutuksia voidaan helpottaa, mutta ei poistaa kokonaan.
- Finanssisektorin viranomaiset ovat ryhtyneet toimenpiteisiin erityisesti sopimuksettoman Brexitin haittavaikutusten minimoimiseksi.
 - Viranomaiset katsovat, että riskit ovat hallinnassa euroalueen finanssisektorin vakauden kannalta.

Pankkisektorille Brexitin suorat vaikutukset rajallisia

- Viranomaiset ja pankit ovat itse arvioineet Brexit-valmiuksia.
- Suomalaisten pankkien muut saamiset kuin johdannaiset Britanniasta ovat pienet.
 - Pankit ovat pienentäneet saamisiaan jo vuoden 2018 aikana.
 - Komissio ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) ovat tehneet tarvittavat järjestelyt johdannaissaamisten turvaamiseksi
- Brexitin välitön vaikutus tavalliselle pankkiasiakkaalle on pieni.
- Suomeen ei ole tullut merkittäviä uusia toimijoita Brexitin takia.
- Pankkien kriisinratkaisutilanteessa käytettävien, Englannin lain alla laskettujen, alaskirjauskelpoisten velkakirjojen (ns. MREL-kelpoiset varat) asema ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Pääomamarkkinoilla toimivat finanssialan yritykset ovat valmistautuneet suhteellisen hyvin Brexitiin

- Sijoituspalveluiden ja rahastotuotteiden tarjoaminen suoraan Britanniasta Suomeen on mahdollista jatkossa pääsääntöisesti vain ammattimaisille asiakkaille.
 - Suurin osa Britannian sijoituspalveluiden tarjoajista on perustanut EU-toimiluvallisia yhtiöitä ja voi jatkaa toimintaansa ei-ammattimaisille asiakkaille näiden yhtiöiden kautta.
- Suomalaisten pankkien johdannaissopimusten vastapuolina on brittiläisiä sijoituspalveluiden tarjoajia.
 - Komissio ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) ovat määräaikaisesti mahdollistaneet johdannaissopimusten vastapuolten toiminnan jatkuvuuden.
- Useat Britanniassa toimivat kauppapaikat (pörssit ja muut monenkeskiset kaupankäyntijärjestelmät) ovat hakeneet toimilupaa jostain muusta Euroopan maasta.
 - Aikaisemmin Britanniassa käyty eurooppalaisten osakkeiden kauppa siirtynee ainakin osittain näihin kauppapaikkoihin.

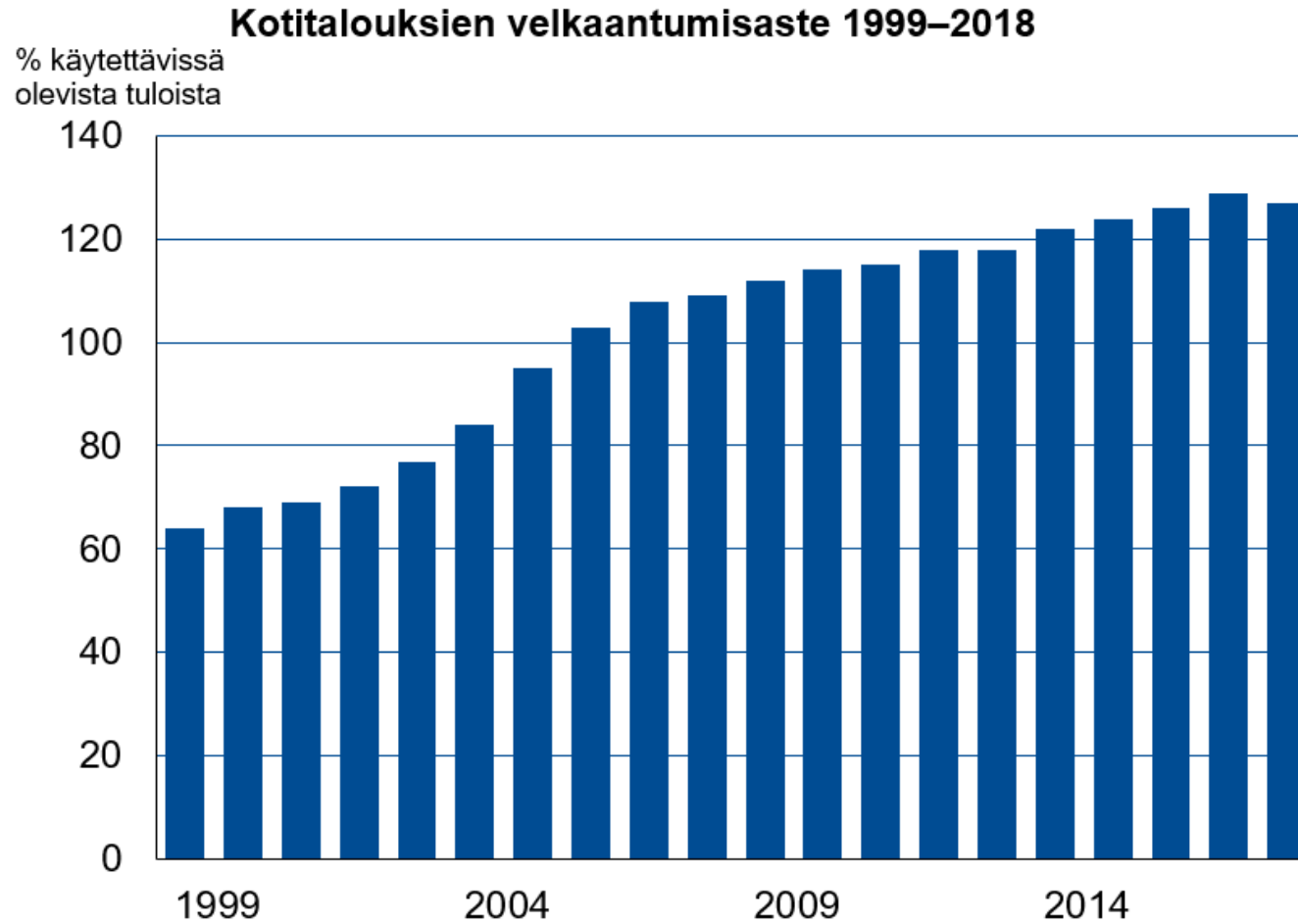
Vakuutussektorille Brexitin suorat vaikutukset vähäisiä

- Brexitin jälkeen brittiläiset vakuutusyhtiöt eivät voi tarjota suoraan vakuutuksia Suomeen.
 - Liiketoiminta Suomessa on ollut vähäistä ja isoimmat toimijat ovat jo järjestäneet toimintansa uudelleen.
- Jos vakuutus on brittiläisestä vakuutusyhtiöstä,
 - vakuutus on voimassa kuluvan sopimuskauden loppuun
 - vakuutusta ei voi muuttaa tai uusia
 - korvauksia ja eläkkeitä voidaan maksaa sopimuksen mukaan.
- Vastuu toiminnan uudelleen järjestämisestä on ao. vakuutusyhtiöillä.
 - Finanssivalvonta on muistuttanut asiasta toimijoita.

Kotitalouksien velkaantuminen ja pikavippien valvonta

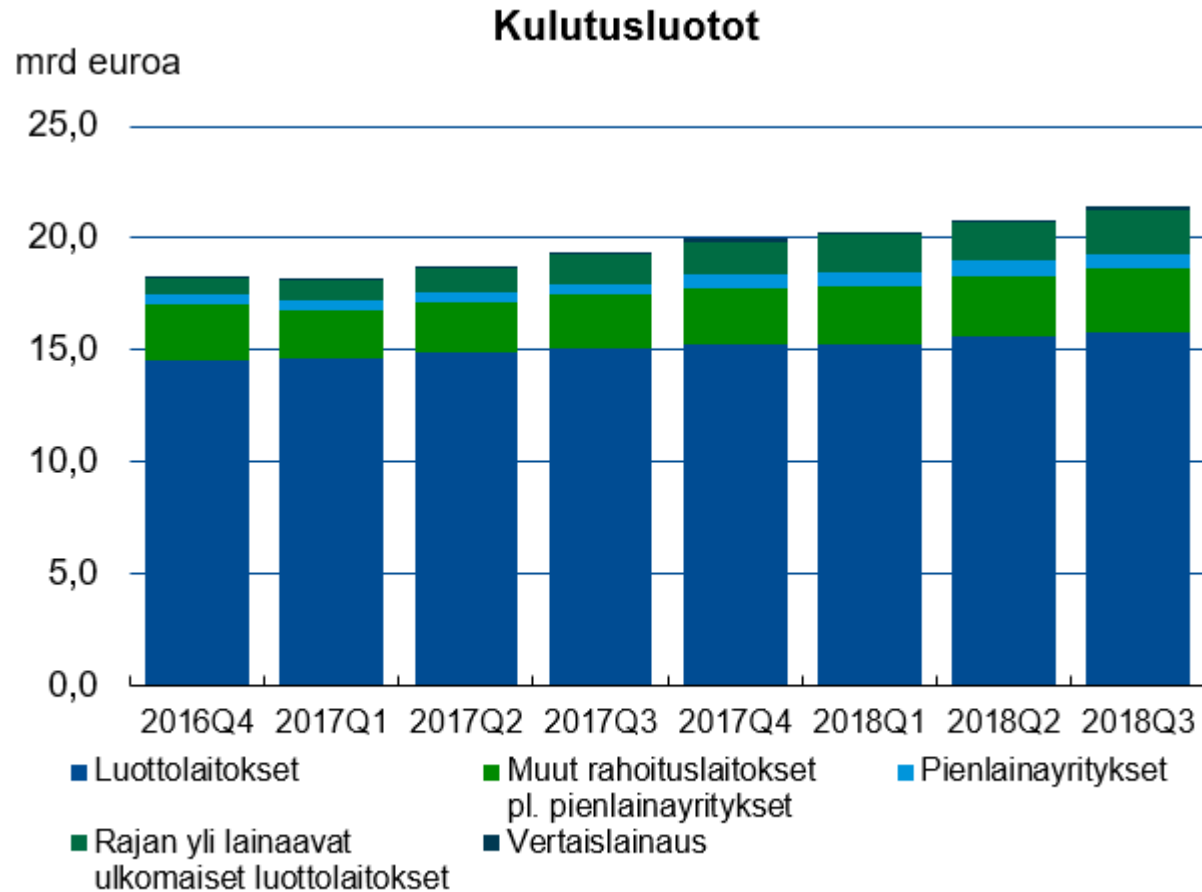

Kotitalouksien velkaantuminen kaksinkertaistunut euroaikana

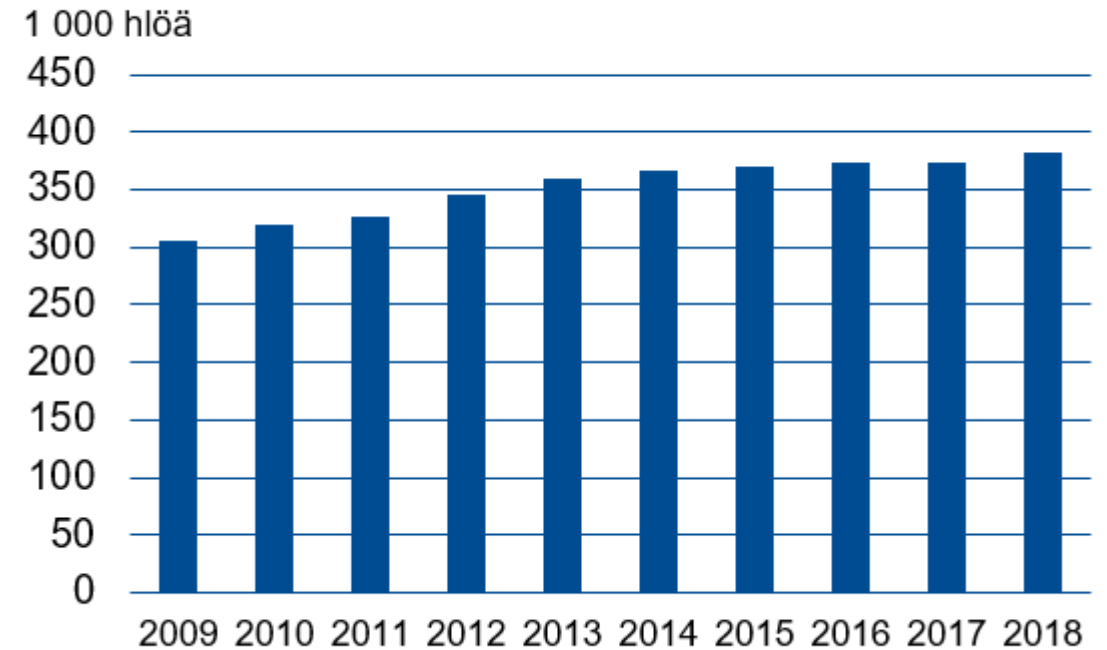
Lähde: Tilastokeskus, Findikaattori

Kulutusuotot ja maksuhäiriömerkinnät kasvaneet Suomessa

Lähteet: Suomen Pankin laskelmat, perustuen Suomen Pankin tilastojen sekä usean viranomaistiedon ja yritystietojen yhdistelmään

Henkilöt, joilla on maksuhäiriömerkintä 2009–2018

Lähde: Asiakastieto + UC, kyseessä vuoden lopun tilanne

Kotitalouksien velkaantuminen, makrovakausnäkökulma

- Makrovakausnäkökulmasta korkea velkaantuneisuus on rakenteellinen haavoittuvuus, joka voi lisätä kansantalouden herkkyyttä suhdannevaihteluille.
 - Luottolaitosten riskiensietokykyä on vahvistettu lisöpääomavaatimusten ja riskipainolattioiden avulla.
 - Kotitalouksien riskiensietokykyä on vahvistettu enimmäisluototussuhteen kiristämisen avulla.
- Finanssivalvonnan johtokunta päätti 22.3.2019 pitää makrovakausvälineiden virityksen ennallaan.
 - Luottolaitoksille ei asetettu muuttuvaa lisöpääomavaatimusta.
 - Enimmäisluototussuhdetta koskevat päätökset (ns. luottokatto) ovat edelleen voimassa.
- Tällä hetkellä luottokannan kasvu on keskittynyt taloyhtiölainoihin ja kulutusluottoihin.
 - Etenkin uudistuotannossa taloyhtiölainojen osuus on kasvanut suureksi.
 - Samalla asuntolainojen takaisinmaksuajat ovat pidentyneet.
 - Talouskasvun hidastuessa taloyhtiö-, kulutusluotto- ja asuntolainakantaan liittyvät järjestelmän haavoittuvuudet korostuvat.

Kotitalouksien velkaantuminen, kuluttajansuojanäkökulma: **Pikavippien valvontaa esitetty Finanssivalvontaan**

- Eduskunnan talousvaliokunta ehdotti mietinnössään 27.2.2019 tiukennuksia ja valvonnan siirtämistä Finanssivalvontaan.
[Eduskunta.fi > Tiedotteet > Talousvaliokunnan mietintö](#)
- Valiokunta ehdottaa pikavippien korkokaton laskemista 20 %:iin. Talousvaliokunta katsoo, että enimmäiskorkoa on laskettava niin alas, että luotonantajan on välttämätöntä selvittää maksukyky.
- Talousvaliokunnan mukaan lain rikkomisen seuraamusten on oltava ankarat. Ottaen huomioon korkeakorkoisten pienlainojen vaikutukset kansantaloudelle, on niiden valvonta järjestettävä nykyistä tehokkaammin siirtämällä valvonta Finanssivalvontaan.

Kotitalouksien velkaantuminen, kuluttajansuojanäkökulma: Finanssivalvonnan kanta ehdotukseen lähtökohtaisesti myönteinen

- Finanssivalvonnan kanta ehdotukseen lähtökohtaisesti myönteinen.
 - Finanssivalvonnalla on muita viranomaisia paremmat työkalut menettelytapavalvontaa varten.
 - Ns. pikavippien valvonnan tiukentamista on käsitelty myös VM:n työryhmässä.
 - Asia on tärkeä ja sille on hyvin voimakas yhteiskunnallinen tilaus.
- Lainsäädännön muutostarpeet vaativat kuitenkin huolellista arviointia.
 - Pelkkä valvontavastuun siirtäminen ei yksin ratkaise ongelmaa.
 - Voidaanko kuluttajansuojassa hyödyntää makrovakauseroissa havaittuja työkaluja?
 - Selkeän lainsäädännön lisäksi tarvitaan myös resursseja.

Rahanpesun estämisen valvonta

Rahanpesun estäminen Suomessa: toimijoiden roolit ja vastuut

Finanssisektorin toimijat (esim. pankit)

- vastaavat siitä että toimivat lakien ja muun sääntelyn mukaisesti
- ovat velvollisia tuntemaan asiakkaansa, niiden tosiasialliset edunsaajat ja perusteet palvelujen käytölle
- ovat velvollisia seuraamaan asiakkaidensa maksuliikennettä ja muuta palvelujen käyttöä sekä ilmoittamaan epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle.

Poliisi ja oikeuslaitos

- KRP:n rahanpesun selvittelykeskus vastaanottaa ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista, tekee niihin liittyviä jatkoselvityksiä ja siirtää tarvittaessa asian poliisin tutkittavaksi.
- Oikeuslaitos antaa rikoslain mukaiset rangaistukset.

Finanssivalvonta

- valvoo, että finanssialan toimijat noudattavat sääntelyä rahanpesun estämisestä
- valvoo, että toimijoiden rahanpesun estämistoimenpiteet ovat riskiperusteisia ja riittäviä.
- antaa hallinnolliset seuraamukset.

Monikansallisen luottolaitoksen rahanpesun estämisen valvonta vaatii yhteistyötä

- Rahanpesun estämisen valvontavastuut on jaettu seuraavasti:
 - Konsernitason valvontavastuu on kotipaikan valvojalla.
 - Tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden pääasiallinen valvontavastuu on sillä kansallisella valvojalla, jonka alueelle tytär tai sivuliike on sijoittunut.
 - Valvontaa tehdään tiiviissä yhteistyössä ryhmätason (kotipaikan) valvojan kanssa.
- Valvonnan vastuista on käytännössä ilmennyt eriäviä näkemyksiä.

Esimerkki: Nordean rakennemuutokset

31.12.2018

- Pääkonttori Suomessa
- Muissa Pohjoismaissa sivuliikkeet
- Baltiassa 20% omistettu tytäryhtiö

31.12.2017

- Pääkonttori Ruotsissa
- Muissa Pohjoismaissa sivuliikkeet
- Baltiassa sivuliikkeet

31.12.2015

- Pääkonttori Ruotsissa
- Muissa Pohjoismaissa tytäryhtiöt
- Baltiassa sivuliikkeet

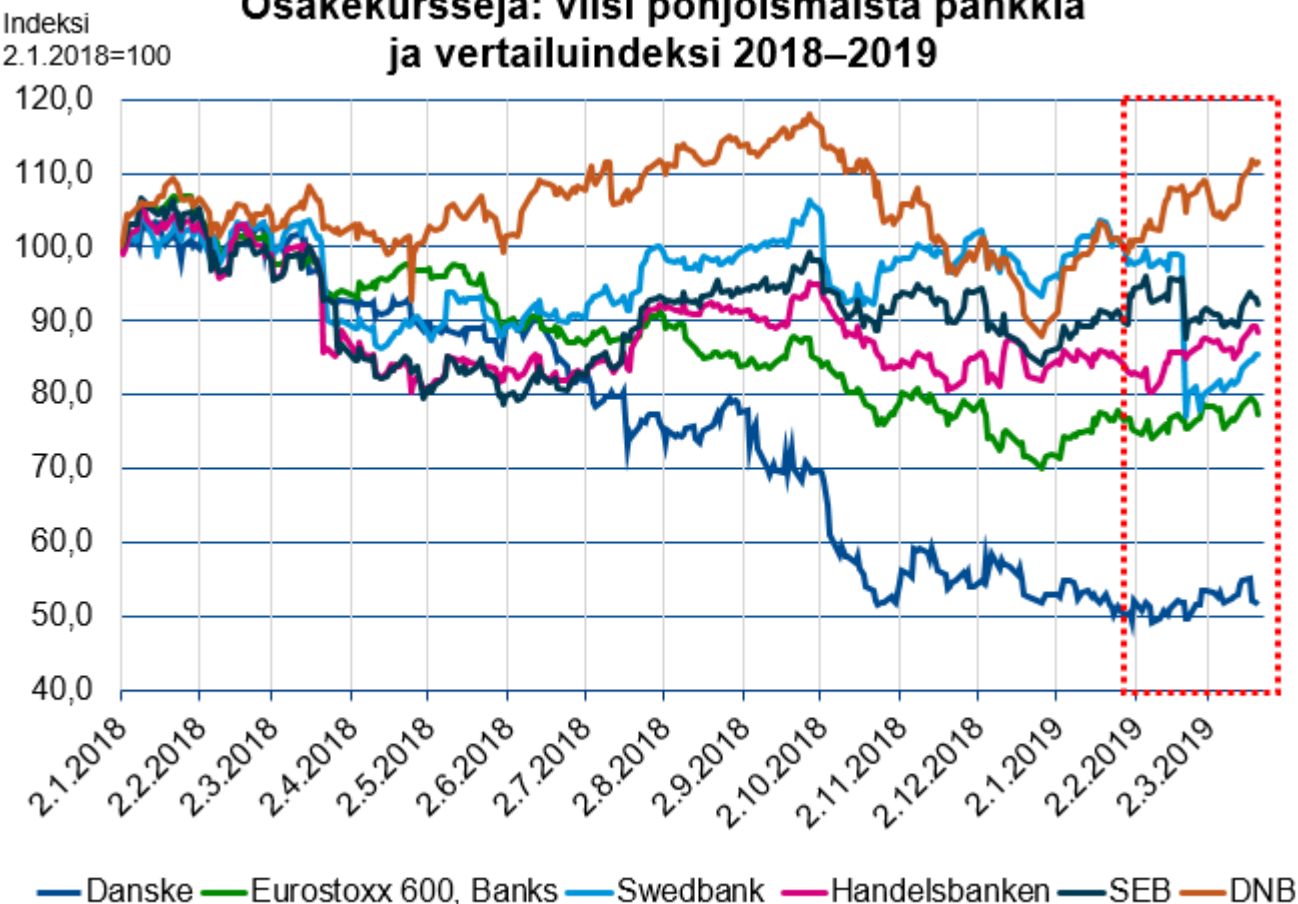
...

Kansallinen valvonta ja ylikansalliset riskit ovat riskialtis yhdistelmä

- Kansainvälisesti toimivat rikolliset ja pankit sekä kansallinen valvonta ovat riskialtis yhdistelmä.
 - Kansainväliset rikolliset testaavat eri maiden käytäntöjä.
 - Tarvitaan aiempaa selkeämpää ja tiukempaa yhteistyötä EU-tasolla.
 - Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) koordinaatiovastuun vahvistaminen on oikeansuuntainen, mutta riittämätön askel.
 - EBA on jo terävöittänyt toimintaansa.
 - Tarvitaan EKP-valvonnan kaltainen ratkaisu.
- Lainsäätäjien, valvojien ja pankkien tavoitteet ovat aiempaa yhtenäisemmät.
 - Historiassa tuottohakuisuus on saattanut ohjata pankkien toimintaa varovaisuuden kustannuksella.
 - Osakekurssien romahdus, johdon potkut, suuret rangaistusmaksut ja jopa pankkitoimiluvan menettäminen ovat muuttaneet johdon kannusteet yhteneviksi viranomaisten kanssa.

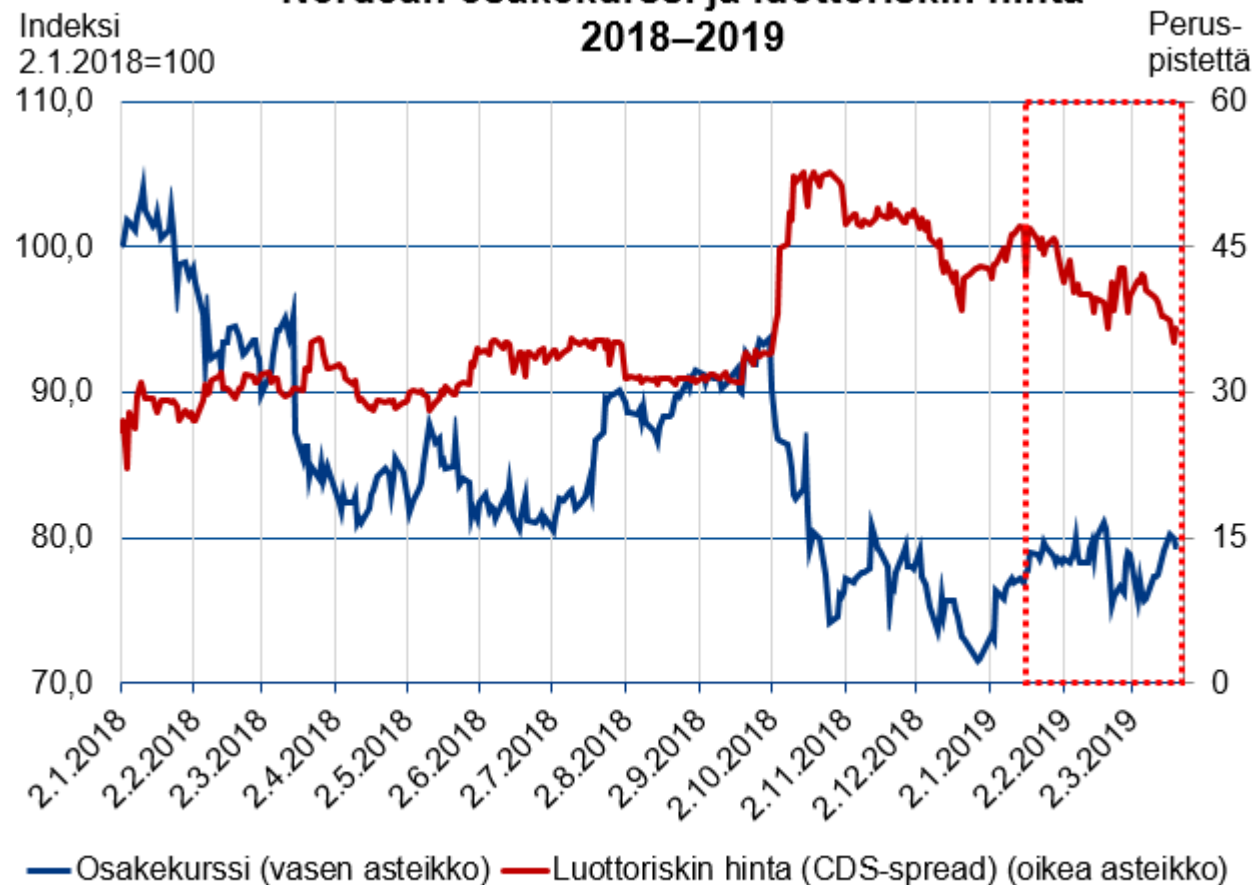
Rahanpesupaljastukset vaikuttaneet merkittävästi pankkien markkinaarvoon ja varainhankinnan hintaan

Osakekurssija: viisi pohjoismaista pankkia ja vertailuindeksi 2018–2019

Lähde: Bloomberg, päivähavainnot, viimeinen havainto 21.3.2019 aamupäivä

Nordean osakekurssi ja luottoriskinhinta 2018–2019

Lähde: Bloomberg, päivähavainnot, viimeinen havainto 21.3.2019 aamupäivä (osakkeet) ja 20.3.2019 (cds-spread)

Kysymyksiä ja keskustelua

